

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0824U001207

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 14-03-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лисенко Ганна Олександрівна

2. Hanna Lysenko

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 023

Назва наукової спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Галузь / галузі знань: культура і мистецтво

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

Дата захисту: 23-02-2024

Спеціальність за освітою: Образотворче та декоративно-прикладне мистецтво

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): ДФ Лисенко ID 11997

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 18.31.31.09

Тема дисертації:

1. Художнє життя Запоріжжя другої половини XX – початку XXI століть
2. Artistic life of Zaporizhzhia in the second half of the twentieth and early twenty-first centuries

Реферат:

1. У дисертації досліджується історія мистецтва Запоріжжя середини XX – початку XXI століть, з акцентом на становленні, розвитку і трансформації художнього життя міста. Концентрація художників у 1950–1960-х роках, а також попит на їхні навички під час відбудови міста після Другої світової війни суттєво вплинули на мистецьку атмосферу. У дослідженні проаналізовано внесок кількох поколінь митців, включно з повоєнною епохою, у відродження мистецького процесу та інституалізацію його форм. У ньому також уважно розглядається молоде покоління, яке перебувало під впливом горбачовської перебудови та здобуття Україною незалежності і прагнуло відновити зв'язок зі світовим мистецтвом. Дисертація має на меті визначити ключові тенденції та явища, які формують мистецьке життя Запоріжжя та створюють його регіональну ідентичність у мистецькому ландшафті України. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до них та загальних висновків, списку використаних джерел (290 позицій), додатків, які включають список ілюстрацій (Додаток А) та альбом ілюстрацій (Додаток Б, 123 позиції). Обсяг основного тексту

дисертації становить 141 сторінка, обсяг з додатками – 307 сторінок. У першому розділі розглядається стан наукової розробки теми мистецького життя Запоріжжя другої половини XX – початку XXI століть. Зазначається, що ця тема не є ґрунтовно вивченою і лише фрагментарно розглядалася в попередніх публікаціях. Проте з'явилися публікації запорізьких мистецтвознавців, які дають предметний матеріал і слугують основою для подальшого осмислення. Джерельну базу дослідження склали твори запорізьких художників, архівні матеріали, рідкісні періодичні видання, альбоми, каталоги виставок, інтерв'ю з учасниками мистецьких процесів. Використано різноманітні методи дослідження, зокрема загальнонаукові методи абстрагування, аналізу, синтезу, індукції, дедукції та аналогії, а також історико-хронологічний, порівняльний, іконографічний, мистецтвознавчий та біографічний аналіз. У другому розділі дисертації розглядається творчість художників Запоріжжя з 1950-х до 2010-х років. У монументально-декоративному мистецтві цього періоду поряд із загальноприйнятими темами соціалістичного реалізму художники включають теми і сюжети, пов'язані з фольклором та історичним минулим Запоріжжя. У 1970–1980-х роках досліджуються заборонені теми національного досвіду, що розширює репертуар станкових творів. Поява запорізького модерністського пейзажу в 1960–1970-х роках розглядається як форма опору радянському реалізму. Запорізькі художники експериментували з фактурою та поєднанням кольорів, у пейзажах акцентували увагу на природі та поетизації рідного краю. Тенденція опору простежується і в роботах засновників Запорізького фотоклубу. «Молодше» покоління запорізьких художників сприйняло авангард та сучасні західні тенденції. Пленери та симпозіуми стали важливими заходами для запорізьких художників, що сприяли подальшому дослідженню візуального мистецтва. Третій розділ досліджує інституціоналізацію мистецького середовища в Запоріжжі, Україна. У ньому йдеться про створення Запорізького об'єднання художників у 1948 році, яке згодом стало частиною Спільноти художників Української РСР у 1962 році. Крім того, у тексті висвітлюються етапи розвитку художньої освіти в Запоріжжі, згадується педагогічна діяльність Ю. Магалецького та професійна школа з художньо-ремісничим ухилом на початку 1900-х років. У 1950–1960-х роках у Запоріжжі розвиваються «домашні академії» та офіційні художні студії. Відкриття Запорізької дитячої художньої школи у 1959 році ознаменувало новий етап у початковій художній освіті. У тексті також йдеться про заснування Запорізького обласного художнього музею у 1971 році. Музей мав на меті сприяти розвитку національної візуальної ідентичності, демонструвати українське мистецтво та зберегти спадщину запорізької художньої школи. Суттєва увага в колекції музею приділяється творам місцевих художників, а також тим, що відображають історію регіону. Зокрема, в музеї зберігаються унікальні монографічні збірники робіт Т. Яблонської та М. Примаченко. Ключові слова: художнє життя, художня школа, сучасне образотворче мистецтво, декоративно-монументальне мистецтво, фотомистецтво, пластичні мистецтва, абстрактне мистецтво, авангард, живопис, графіка, національні традиції, пленери і виставки, соцреалізм, мистецькі об'єднання, художній музей

2. This dissertation examines the art history of Zaporizhzhia from the mid-20th to the early 21st centuries, with a focus on the formation, development, and transformation artistic life in the city. The concentration of artists in the 1950s and 1960s, coupled with the demand for their skills during the city's post-World War II reconstruction, significantly influenced the artistic atmosphere. The study analyses the contributions of multiple generations of artists, including the post-war era, in revitalizing the artistic process and institutionalizing its forms. It also examines closely the younger generation, who were influenced by Gorbachev's perestroika and Ukraine's independence, and aspired to reconnect with global art. The dissertation aims to identify the key trends and phenomena that shape Zaporizhzhia's artistic life and mould its regional identity within Ukraine's artistic landscape. The work consists of an introduction, three chapters, conclusions to them and general conclusions, a list of references (290 items), appendices, which include a list of illustrations (Appendix A), and an album of illustrations (Appendix B, 123 items). The volume of the main text of the thesis is 141 pages, the volume with appendices is 307 pages. The first chapter. This text discusses the state of scientific research on the topic of artistic life in Zaporizhzhia in the latter half of the twentieth and early twenty-first centuries. It is noted that this topic has not been extensively studied and has only been examined in a fragmented manner in previous publications. However, there have been publications by Zaporizhzhia art historians that provide subject-oriented

material and serve as a basis for further understanding. The source base for this research consists of works by Zaporizhzhia artists, archival materials, rare periodicals, albums, exhibition catalogues, and interviews with participants in the artistic processes. Various research methods have been employed, including the general scientific methods of abstraction, analysis, synthesis, induction, deduction, and analogy, as well as the historical and chronological, comparative, iconographic, art historical, and biographical analysis. The second chapter of the text examines the works of artists in Zaporizhzhia from the 1950s to the 2010s. In the monumental and decorative art of this period, artists incorporated themes and subjects related to folklore and Zaporizhzhia's historical past, alongside the accepted themes of socialist realism. In the 1970s and 1980s, forbidden themes of national experiences were explored, expanding the repertoire of easel works. The emergence of the Zaporizhzhia modernist landscape in the 1960s and 1970s is seen as a form of resistance to Soviet realism. Zaporizhzhia's artists experimented with texture and colour combinations, with landscapes emphasizing nature and poeticization of the native land. The tendency of resistance can also be observed in the works of the founders of the Zaporizhzhia Photo Club. The 'younger' generation of artists in Zaporizhzhia embraced avant-garde and contemporary Western trends. Plein airs and symposiums became important activities for Zaporizhzhia artists, furthering the exploration of visual art. The third chapter explores the institutionalization of the artistic environment in Zaporizhzhia, Ukraine. It discusses the establishment of the Zaporizhzhia Association of Artists in 1948, which later became part of the Union of Artists of the Ukrainian SSR in 1962. In addition, the text highlights the stages of art education in Zaporizhzhia, mentioning the pedagogical activities of Y. Makhalevskiy and the Professional School with an artistic and craft focus on the early 1900s. The 1950s and 1960s saw the development of 'home academies' and official art studios in Zaporizhzhia. The opening of the Zaporizhzhia Children's Art School in 1959 marked a new stage in primary art education. The text also discusses the establishment of the Zaporizhzhia Regional Art Museum in 1971. The museum aimed to promote national visual identity, showcase Ukrainian art, and preserve the heritage of the Zaporizhzhia art school. The collection focuses on works by local artists and those that reflect the history of the region. Notably, the museum houses unique monographic collections of works by T. Yablonska and M. Prymachenko. Keywords: art life, art school, contemporary visual art, decorative-monumental art, photography, plastic arts, abstract art, avant-garde, painting, graphics, national traditions, plein airs and exhibitions, socialist realism, art associations, art museum.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- Лисенко Г. Становлення творчої індивідуальності молодих живописців Запоріжжя. Вісник Львівської національної академії мистецтв 2019. Вип. № 41. С. 65–70.
- Лисенко Г. О. Художнє життя України в дослідженнях українських мистецтвознавців. Український мистецтвознавчий дискурс. Випуск № 5. Національний авіаційний університет, Видавничий дім «Гельветика». 2022. С. 40–46.
- Лисенко Г. О. Значення художніх пленерів у мистецькій сцені Запоріжжя. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка / редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2023. Вип. № 66, т. 2. С. 75–83.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Планується до впровадження

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мельничук Людмила Юріївна

2. Liudmyla Melnychuk

Кваліфікація: к. мист., 26.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Харківська державна академія дизайну і мистецтв

Код за ЄДРПОУ: 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Юр Марина Володимирівна

2. Maryna Yur

Кваліфікація: д. мист., старший науковий співробітник, 26.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла Бойчука

Код за ЄДРПОУ: 21598958

Місцезнаходження: вул. Михайла Бойчука, 32, Київ, 01103, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Тютюник Ірина Святославівна
2. Iryna Tiutiunyk

Кваліфікація: к. мист., доц., 26.00.01**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка**Код за ЄДРПОУ:** 02125544**Місцезнаходження:** вул. М. Кривоноса, буд. 2, Тернопіль, Тернопільський р-н., 46027, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Рецензенти****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Соколюк Людмила Данилівна
2. Liudmyla D. Sokoliuk

Кваліфікація: д.мист., професор, 17.00.05**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківська державна академія дизайну і мистецтв**Код за ЄДРПОУ:** 02071145**Місцезнаходження:** вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна**Форма власності:** Державна**Сфера управління:** Міністерство освіти і науки України**Ідентифікатор ROR:****Власне Прізвище Ім'я По-батькові:**

1. Чечик Валентина Вікторівна
2. Valentyna V. Chechyk

Кваліфікація: к. мист., доцент, 17.00.05**Ідентифікатор ORCID ID:** Не застосовується**Додаткова інформація:****Повне найменування юридичної особи:** Харківська державна академія дизайну і мистецтв**Код за ЄДРПОУ:** 02071145

Місцезнаходження: вул. Мистецтв, буд. 8, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Павлова Тетяна Володимирівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Павлова Тетяна Володимирівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Штан Геннадій Валерійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна